

Het besef dat de overheid bestaat uit mensen die in het duister tasten, heeft mijn sympathie doen toenemen

23 februari 2021

Max Pam

De schrijver Henry de Montherlant (1896-1972), die werd geroemd om zijn psychologisch inzicht, heeft eens beweerd dat mensen geen behoefte hebben aan waarheden, maar aan zekerheden. Al eerder had Ludwig Wittgenstein, die veel colleges over zekerheid en onzekerheid heeft gegeven, tegen zijn studenten iets soortgelijks gezegd. In deze tijden van corona begint de juistheid van dit inzicht pas werkelijk tot mij door te dringen.

Niemand weet precies wat het virus ons zal brengen, maar de media zijn veranderd in één grote talkshow, waar mensen hun onblusbaar verlangen uitspreken naar zekerheden. Ach, wanneer gaan we terug naar normaal, toen we konden reizen, kussen en bij elkaar op schoot zitten? Als de grote boosdoener van de impasse wordt meestal niet het virus zelf aangewezen, maar de overheid die het even ook allemaal niet meer weet. Schande! In *Buitenhof* noemde Daan Rovers, filosoof en Denker des Vaderlands, het gebrek aan langetermijnvisie bij de overheid zelfs 'stuitend'.

Zelf ben ik geneigd de overheid steeds minder kwalijk te nemen. Het besef dat zij ook maar uit mensen bestaat die in het duister tasten, die niettemin hun best doen om ergens richting aan te geven, ook al zouden ze er geen eed op durven uitspreken dat het de juiste richting is, dat besef heeft mijn sympathie alleen maar doen toenemen. Zelfs voor Hugo de Jonge, met zijn rare schoenen. Zeker, ik ben nog steeds niet geprikt, maar wie had de huidige toestand kunnen voorspellen? Zelfs de topvirologen konden dat niet. Sommigen van hen reisden helemaal naar China om de waarheid achter de oorsprong van het virus te achterhalen. Wat ze daar vonden was, volgens *The New York Times*, geen waarheid, maar een kluitje in het riet.

De werkelijkheid is weerspanning en complex, maar ondertussen laten mensen zich hun zekerheden niet graag ontnemen. Bij *Jinek* zat Robèr Willemsen, die namens de horeca de

staat heeft aangeklaagd. Wat hem betreft kunnen terrassen, cafés en restaurants weer open, want zijn sector heeft laten zien het zelf veilig te kunnen regelen. Allemaal bluf, wie herinnert zich niet de hossende feestgangers, de nacht voor de eerste lockdown? Dat is trouwens ook zoets: in tijden van voorspoed maken vrije ondernemers graag kapitalistische winsten, in tijden van tegenspoed moet de overheid met belastinggeld te hulp snellen en krijgt zij als dank een proces aan haar broek.

Het verlangen naar zekerheden speelt op alle niveaus. Ik las dat Barbara Baarsma (Rabo) en Coen Teulings (oud-CPB) boos uit Herstel NL zijn gestapt. In het streven naar de heropening van Nederland meenden zij dat er ‘naar hun argumenten op basis van feiten’ niet genoeg werd geluisterd. Ze zaten al snel weer in allerlei talkshows om zich te beklagen. Barbara holt regelmatig in een hemelsblauw, zeer nauwsluitend joggingpakje door mijn straat en ik zag dat Coen zijn haar helemaal zwart had laten verven. U vindt dat de bovenstaande observaties er niet toe doen? Dan vergist u zich deerlijk. Zij zijn juist de crux van wat zich in deze coronatijd afspeelt. Mensen zijn op zoek naar de zekerheden die zij dreigen kwijt te raken. Zij laten zich hun jeugd, hun welstand, hun leven, niet zomaar afpakken. Voor eeuwig jong en terug naar normaal. Wat zij in hun persoonlijke leven beoefenen, propageren zij natuurlijk ook op macroniveau.

Volgens Cicero is niets zo onzeker als de volksgunst. Daarom is de politiek de laatste maanden in mijn aanzien gestegen. Je zult maar moeten regeren in deze tijd zonder herkenbare horizonten. Chagrijn, ongehoorzaamheid en revolutie liggen op de loer. De kiezer wil graag pasklare oplossingen horen, maar diep in zijn hart weet de politicus: die zijn er niet. De bühne schreeuwt om visie, maar de politicus weet: er is voorlopig alleen maar ad hoc. De politicus heeft gelijk, maar het is de vraag hoelang hij het beest eronder kan houden.

Marketingman Mark Oosterhout moet in 2019 de tijdgeest goed hebben aangevoeld, toen hij de toenmalige PvdA-leider Lodewijk Asscher slogans aanreikte met de woorden ‘zeker’ en ‘zekerheid’. Zeker van een huis, een baan, een veilige buurt, een eerlijke toekomst en ten slotte: ‘zeker van jezelf’. Er werd al honend van de PvdZ gesproken – de oude socialistische droom: zeker van de wieg tot het graf. Mooi, maar ook weinig avontuurlijk en nogal kleinburgerlijk.

Dat de toekomst heel wat onzekerder is dan wij zouden willen, is moeilijk te aanvaarden. Filosofen en economen worden ingehuurd om voor ons de feiten met argumenten te verklaren, maar als het erop aankomt, weten ook zij van niets. Maar op politici kun je natuurlijk altijd inhakken. In normale tijden houd ik daar wel van, maar deze keer ga ik stemmen op de politicus met de kleinste mond.